

Ett ögonblick ur Tjolöholms långa historia

Tjolöholm är för de flesta synonymt med det märkliga Dicksonska slottet. Men godset har ju haft ett liv under många hundra år. Gunnar Dramsvik, grundaren av Tjolöholms vänner, har hittat ett rörande brev från sommaren 1679.

Brevet är skrivet av adelskvinnan Anna Maria Kruus en vacker sommardag 1679, närmare bestämt 8 juli, och adressaten är systemn Brita. Anna Maria befinner sig på spa, som det heter i dag, det vill säga Bagebytorp där hon dricker brunn och vilar upp sig.

Vår brevskriverska är orolig. Hon undrar hur hennes son Axel kunde ha det. Han hade rest hemifrån för att mönstra på ett av flottans skepp. 1679 är ett årtal i stormaktstidens Sverige, och därmed är krig vardagsmat.

Vem var då Anna Maria Kruus? Jo, hon är Tjolöholms första svenska ägare. Och det innebär jubileum – i år är det 350 år sedan hon köpte det. Anna Maria Kruus förvärvade nämligen Tjolöholm 1659. Hon blev ägare tillsammans med sin make Karl Mauritz Lewenhaupt. De hade de två sönerna Axel och Karl.

Paret har kända anor; de är nämligen ättlingar till riksföreståndaren Axel Oxenstierna. Köpet är inledningen på en lång period i släktens ägo. Anna Maria och Karl Mauritz har godset ända fram till 1692, då det överläts på systemn Brita Kruus och hennes man Fabian Wrede.

Och det är just till systemn brevet är ställt. Brevet med sigill har troligen färdats med posttryttare till systemn. Det kanske skulle dröja innan hon fick svar. Ja – mödrar /mammor hade tunga dagar i stormaktstidens Sverige. Att Anna Maria Kruus morfar hette Axel Oxenstierna hjälpte inte mycket denna dag. Hennes man var död, mamma och pappa var också döda. Brevet visar hur nära systrarna Anna Maria och Britta stod varandra. De lämnade båda jordelivet 1716.

Fakta:

Första ägare till Tjolöholm är Anders Arvidsson på Thiollö 1597.

1751 såldes Tjolöholm till Landshövdingen Hans Hummelhielm. Därmed bröts den ägartradition som inletts med Anna Maria Kruus.

Under åren 1751 – 1892 bytte Tjolöholm ägare inte mindre än tio gånger.

1892 köptes Tjolöholm av James Fredrik Dickson och Cecilia Blanche Dickson. Med deras köp inleddes den Dicksonska/Bonde epoken, som varade i 72 år.

Sedan 1987 ägs slottet av Kungsbacka kommun.

Tjolöholm har haft flera imponerande byggnader långt innan det Dicksonska slottet var. Så här såg huvudbyggnaden ut fram till 1864. Ljustryck från Tjolöholms slottsarkiv. (Ur boken Blanche Dickson – en kvinnlig byggherre av Anne Sumner).

Mausoleet (till vänster på det gamla vykortet) rasade samman på sjuttioalet. Nu vill Gunnar Dramsvik bygga upp det igen. (Bilden ur Anne Sumners bok).

Texten är ett utdrag ur en artikel i Norra Halland tisdagen den 29 december 2009, skriven av Gunnar Dramsvik och Kristian Alm.